

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Katajapuu, N. 2021. Kuntoutuksen koulutuksen uudistamisessa ollaan askel edellä huomista. Talk-verkkolehti, HYVE / Health and Well-being 23.6.2021.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Kuntoutuksen koulutuksen uudistamisessa ollaan askel edellä huomista

23.06.2021

Kirjoittajat

Niina Katajapuu TtM, lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Aavistamatta pandemian vaikutuksia kuntoutuksessa tarvittavaan osaamisen muutokseen, selvitettiin kuntoutusalan osaamiskeskittymän jatkuvan oppimisen kehittämisohjelmassa askelmerkit kuntoutuksen osaamisen tarpeisiin vuoteen 2030.

Tuloksista syntyi julkaisu Kuntoutuksen osaamisen uudistamisen tulevaisuuden näkymiä (2020) hyödyntämällä tulevaisuuden muistelun menetelmää. Julkaisu on osoitus yhteistyön merkityksestä koulutusorganisaatioiden välillä ja se kertoo kuntoutuksen asiantuntijoiden näkemyksistä tulevaisuuden osaamistarpeista.

Kuntoutusalan osaamiskeskittymä kehittää yhteiskuntaa

Kuntoutusalan osaamiskeskittymään kuuluu 15 ammattikorkeakoulua ja niiden kymmeniä eri kuntoutusalojen opettajia, asiantuntijoita ja kehittäjiä. Keskittymä toimii alan tutkimus- ja kehityskeskukseksi. Se myös osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun kuntoutuksen vahvistamiseksi mm. sote-uudistuksessa ja eri koulutusasteiden koulutusten toteutuksessa.

Kuntoutuksen koulutusten sisällöllisen tarjonnan tulee vastata yhteiskunnan ja työelämän osaamisen tarpeita, joten on ehdottoman tärkeää tunnistaa hyvissä ajoin ennalta alan sisällä vaikuttavat trendit ja tahtotilat. Koulutusorganisaatiot eivät voi selvittää näitä asioita keskinäisissä palaverissaan. Näkemys siitä, mikä on tarpeellista, täytyy saada kuntoutuksen järjestäjiltä, toteuttajilta ja kuntoutuksen tarpeessa olevilta itseltään.

Turun ammattikorkeakoulun vaikuttajat ovat mukana eri kehittämisohjelmissa

Osaamiskeskittymän työ toteutuu kolmessa kehittämisohjelmassa, joiden tavoitteena on valmistella Kuntoutuksen tiekarttaa vuodelle 2030. Turun ammattikorkeakoulun edustajana kuntoutusalan osaamisen uudistamisen kehittämisohjelmassa työskentelee toimintaterapian lehtori Mary-Ann Kaukinen ja jatkuvan oppimisen kehittämisohjelmassa fysioterapian lehtori Niina Katajapuu. Kuntoutusalan TKI-toiminnan mahdollisuudet – kehittämisohjelmassa on johtava yliopettaja Ursula Hyrkkänen.

Etätyöpajoissa pohdittiin kuntoutuksen tulevaisuuden trendejä

Jatkuvan oppimisen kehittämisohjelmassa selvitettiin kuntoutuksen tulevaisuutta sekä kuntoutuksen koulutustarpeiden trendejä järjestämällä 15 työpajaa ympäri Suomea. Suurin osa työpajoista toteutettiin etäyhteyksin koronapandemian vuoksi. Turun ammattikorkeakoulu järjesti kaksi etätyöpajaa, joista ensimmäiseen osallistui kuntoutuksen alan asiantuntijoita fysio-, toiminta- ja puheterapian alalta. Toisessa työpajassa taas kuultiin alan opiskelijoiden ajatuksia tulevaisuudesta. Kaikkiaan äänensä sai kuuluville 63 kuntoutuksen eri alan asiantuntijaa tai opiskelijaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon julkiselta ja yksityissektorilta, kolmannelta sektorilta, Kelasta, ammattijärjestöistä, vakuutusyhtiöistä sekä koulu- ja liikuntasektorilta.

Tulevaisuuden muistelusta tiivistettyihin teemoihin

Työpajoissa käytettiin tulevaisuuden muistelun menetelmää, johon liittyen osallistujille esitettiin avoimen keskustelun pohjaksi seuraavat kysymykset: miten kuntoutus ja kuntoutuminen toteutuvat 2030, millaista kuntoutuksen osaamista tarvitaan vuonna 2030, ja millaisia asioita on tapahtunut, jotta kuntoutuksessa, kuntoutumisessa ja kuntoutuksen osaamisessa on päästy vuoden 2030 tilanteeseen. Osallistujien suostumuksella nauhoitettiin työpajojen keskustelut ja niistä kerättyä aineistoa hyödynnettiin tulosten analysointiin ja julkaisun kirjoittamiseen. Yksittäisten työpajojen kesto vaihteli noin tunnista puoleentoista tuntiin.

Kunkin työpajan vetäjä kuunteli keskustelun nauhoitukset useampaan kertaan ja kirjoitti samalla nauhoituksen tekstimuotoon. Yhteisesti sovitun struktuurin mukaan teksteistä nostettiin suorat ilmaisut tiedostoon siten, että kuhunkin kolmeen kysymykseen liittyvät asiat ryhmiteltiin omakseen. Analyysin seuraavaa vaihetta varten muodostettiin neljän hengen ydinryhmä, jonka tehtävänä oli kategorisoida ja teemoitella keskusteluista nousseet asiat kysymystyypeittäin. Ydinryhmä tapasi kolme kertaa ja sopi työnjaosta.

Käytännöllisyyden vuoksi koko aineisto koottiin paperitulosteeksi, jonka jälkeen poimittiin värikoodausmenetelmällä viidentoista työpajan teksti-ilmaisuista saman teeman alle

kuuluvat asiat. Kahden muun kysymyksen analyysia toteuttavat henkilöt toimivat tahoillaan samoin. Lopuksi kirjoitettiin eri teemojen alle kuuluvista ilmaisuista yhteenvedot. Ydinryhmän neljäs jäsen oli omalta osaltaan luonut karkeat teemat kaikkiin kysymyksiin liittyen. Yhdessä tapaamisessa käytiin läpi kuhunkin kysymykseen kirjoitetut teemat ja verrattiin niitä koko aineiston teemoitteluihin.

Kuntoutuksen näkymät uudistuvat lähestyvässä vuotta 2030

Aineiston analyysin perusteella selvisi muun muassa se, että vuonna 2030 kuntoutus toteutuu teknologiaa hyväksikäyttäen. Kuntoutus on monialaista ja moniammatillista. Se toteutuu yksilöllisesti ja tarvelähtöisesti: asiakas on aktiivinen ja vastuullinen toimija omassa kuntoutusprosessissa.

Jotta tulevaisuusskenaarion mukainen kuntoutus on mahdollista, tuotettiin osaamiseen liittyvään teemaan useita kuntoutuksen koulutusta toteuttavia koulutusorganisaatiota kiinnostavia asioita. Aineiston perusteella voidaan sanoa, että vuorovaikutusosaaminen, sosiaaliset taidot ja kyky holistiseen ihmisten kohtaamiseen nousivat esille keskusteluissa. Tämän lisäksi tuotiin esille laaja-alainen toimintakykyosaaminen ja toimintaympäristöjen arviointiosaaminen.

Huolimatta siitä, että kuntoutus nähtiin monialaisena ja moniammatillisena, esiin nousi myös vahva erityisosaamisen tarve sekä syvä substanssiosaamisen säilyminen. Niin ikään sekä ammattilaisten että kuntoutujien teknologiaosaamisen tarve tuli esille vahvasti.

Palveluohjauksen ketteryteen liittyvä yhteistoimintaosaaminen sen eri muodoissa koettiin haasteena. Tärkeänä nähtiin myös vaikuttavuus- ja tutkimusosaaminen sekä tulevaisuusosaaminen ja kyky jatkuvaan muutokseen. Kaikkea osaamista tukee ajatus jatkuvan osaamisen tunnistamisesta ja sen vahvistamisesta. Koulutus on laaja-alaisempaa sekä koulutustasot ja maantieteelliset rajat rikkovaa.

Kolmas keskusteluteema liittyi siihen, millaisia asioita on tapahtunut, jotta kuntoutuksessa, kuntoutumisessa ja kuntoutuksen osaamisessa on päästy vuoden 2030 tilanteeseen. Analyysin perusteella todettiin, että korkeatasoisen vaikuttavuustutkimuksen laatu tulee taata koulutuksen laaja-alaisuudella ja korkealla tasolla. Siten vaikuttavuustutkimusta voidaan hyödyntää yhteiskunnallisessa kuntoutukseen liittyvässä päätöksenteossa.

Turun ammattikorkeakoulu vahvistaa kuntoutuksen osaamista

Kuntoutusalan osaamiskeskittymä jatkaa edelleen tärkeää työtään. Julkaisun valmistuttua oli alan asiantuntijoille ja toimijoille webinaari, jossa esiteltiin julkaisun tärkeimmät tulokset.

Turun ammattikorkeakoulu antaa parhaillaan hyvät mahdollisuudet toteuttaa kuntoutuksen alan koulutusjatkumoa.

Kuntoutuksen alalta ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa fysioterapeutti- ja toimintaterapeuttikoulutuksessa. Siitä on sujuva jatkumo ylempään korkeakoulututkintoon, nyt toista kertaa hakukohteena olevaan Kuntoutuksen ja liikunnan integraation ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Se antaa valmiuksia yhä laaja-alaisempaan toimintakykyosaamisen tarpeeseen.

Julkaisusta nousseet osaamistarpeet on syytä huomioida tarkasti, kun mietitään, millaista täydennyskoulutusta olisi syytä tarjota kuntoutuksen asiantuntijoiden osaamisen vahvistamiseksi urapolun eri vaiheissa. Vaikuttavuusosaamisen näkökulmasta resurssit on järkevää kohdentaa Turun ammattikorkeakoulun kuntoutukseen liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja siten vahvistaa tutkimusosaamista alueellisesti. Turun terveystieteiden toiminta tukee tätä. Se mahdollistaa mm. kaikenlaisten lasten ja nuorten liikuntaan ja toimintakykyyn liittyvän vaikuttavuustutkimuksen rahoituksen hakemisen sekä tutkimusten toteuttamisen yhteistyössä tiedeyliopistojen ja alueellisten toimijoiden kanssa.